

A Bányász-barlang kutatása 2013-ban

(Rántó András)

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
Bevezető.....	3
Kutatási alkalmak rövid kivonata.....	3
Összefoglalás	7
Köszönetnyilvánítás.....	7
Melléklet	8

Bevezető

2013-ban összesen 8 alkalommal kutatta kollektívánk a Bányász-barlangot. Munkánk gerincét a feltárás alkotta. Két év kemény munkáját idén ősszel egy hatalmas, 80 méter mélységű szakasz koronázta. Nagy sikert értünk el, mivel hazánk 3. legmélyebbjévé tettük a barlangot.

A barlang adottságai rengeteg kutató bevonását igénylik. A feltárás komoly munkát jelent egyrészt fizikálisan a terepi feladatok kivitelezésében, másrészt az emberi erőforrások csoportosítása, szervezése miatt is. A vezetők energiáit e két dolog nagyjából fele-fele arányban osztja meg.

Kutatási alkalmak rövid kivonata

(a naplóinkban található leírásokat alapul véve)

2013. január 12-16.

Az idei év eleje kizárólag a már 2010-ben ismert részek térképeinek rajzolásával telt. Négy munkanapot töltöttünk a Bejárat és a Feneketlen-akna talpa közötti rész térképezésével.

A 2. aknácska és a Feneketlen akna közötti lejtős szakaszon erős légáramlást tapasztaltunk. A 2. aknácska alatt pedig jócskán csöpögött a víz, így sajnos nagyon nehéz körülmények között zajlott a rajzolás.

Érdekes megfigyelés, hogy ezen idő alatt a Feneketlen-akna tetejében téli álmát alvó hosszúszárnýú denevérkolónia nem hagyta el helyét, még a negyedik lent töltött napunk után sem.

A térképezés első napján Gazda Attila a Vidékfejlesztési Minisztérium Tájvédelmi, Barlangvédelmi és Ökoturisztikai Osztály munkatársaként érkezett meg szemlélni a feltárásokat. Résztevők: Gazda Attila, Rántó András, Sűrű Péter.

2013. április 26-28.

Idén másodjára is térképezési céllal érkeztünk a Bányász-barlanghoz. A három napban teljesen egészében megrajzoltuk a Bejárat és a Feneketlen-akna talpa közötti részeket.

Résztevők: Rántó András, Sűrű Péter.

2013. július 29-augusztus 4.

Célunk a Vasas-akna alsó részéből nyíló, öklömnyi járat további bővítése. Összesen 9 műszakot fordítottunk a szűk, szálkőlyuk tágítására. A legutolsó műszak alkalmával Szifon (Sűrű Péter) és én mentünk le dolgozni. Három óra múlva (Borzsák) Kamilla és Babóka (Tóth Nikolett) is utánunk jött, azért, hogy segítsenek a végponton felhalmozódott felszerelés és a szemét kiszállításában.

Mivel már majd' két éve dolgoztunk ezen a végponton, a lelkesedés töretlenségének fenntartása érdekében és bízva a mesebeli csodatévő erőkben egy Törpillát ábrázoló műanyag dominót helyeztek el egy jól látható kövön az aknatalpon. Azt mondták, hogy ő majd segít a belyukadásba. Ezután két jókora baget vittek ki a felszínre és csak az alapvető kellékeket hagyták ott, amivel még pár órát tudtunk dolgozni Szifonnal. Mondanom sem kell, amint a lányok elindultak fölfelé kb. 10 perc múlva eltört az egyetlen vésőszárunk. Így csak kézi vésőkkel és kalapáccsal dolgozhattunk. Mégis olyan sikeresen, hogy nemsokára be tudtunk dobni egy követ a továbbvezető sötétségbe. A koppanások alapján minimum 5 méter mélységűre saccoltuk a következő aknát. Ekkor telefonon keresztül beszélünk a feszíni

ügyeletünkkel, hogy a továbbhaladáshoz szükséges eszközöket (nagyjából 2 banyai felszerelés) készítse össze és, ahogy kiérnek a felszínre a lányok, küldje le nekünk. (A lányok először nem örültek a belyukadásunknak, mi odalent annál inkább). Minél többet véstünk a szűkületben, annál biztosabbak lettünk abban, hogy a következő akna nem egy 5 méteres, hanem legalább egy 20-as, de volt olyan bedobott kő, ami mintha olyan sokáig esett volna, hogy nem is

2. fotó: Beszállás a Törpilla-aknába a feltárás után (Ferenczy Gergely)

hallottuk a becsapódását. Ez nagyon fellelkesített minket. Amikor leérték a lányok a felszereléssel rögtön nekiláttunk vézni az új szárral, ami maximum fél óra múlva eltört. A harmadik pót-pót-vésőszár pedig 5 perc munka után zuhant bele az új aknába. Nem tudtunk tovább tágitani, ezért az aknabeszállásunk igen szűkös volt (**2. fotó**), de nem reménytelen. Bebújtunk és jócskán kitágult alattunk a tér. Leereszkedtünk egy 20-30 m-es harangaknába, annak egy kis párkányára, amiből tovább egy kötélhídon maximum 10 m-t traverzáltunk. Innen lefelé haladva ismét kinyílt a járat és egy gigantikus aknába ereszkedhetünk be. Ez a rész legalább 30-40 méter mélységű. Valószínű, hogy ennek aljára érkeztek azok a kövek, melyeket nem hallottunk becsapódni fönről.

A falak itt erősen omladozók, pergősek voltak. Több mázsás követet rúgtunk le a gigantikus aknába, melyek mennydörgésszerűen hullottak alá. Ezen impozáns méreteket álmainkban sem reméltük és örömmámorban úsztunk a felfedezéstől.

Mivel úgy véljük, hogy Törpilla szelleme segített a továbbjutásban, az új vertikális részt Törpilla-aknának kereszteltük el. Talpa 4-5 méter átmérőjű nagyjából kör keresztmetszetű, alja fehér, oldott, töredezett kövekből áll. Belőle indul lefelé egy lejtős aknácska, melynek oldala és alja veszélyes omladék volt. További nagyobb járatok sehol sem voltak és mivel 14 órája lent voltunk már, úgy döntöttünk nem nézünk szét tüzetesebben, nehogy a fáradtságunkból eredően baleset származzon, inkább elindultunk a felszínre. Hajnali hatra értünk ki. A felszíni ügyeletünk (Balogh Imre) végigvirrasztotta és izgulta a telefon mellett a lent töltött időnkét. Másnap, néhány óra alvás után összeszedelőzködött a tábor és hazamentünk.

A barlang legmélyén töltött műszakok mellett a felszín közelében is tevékenykedtünk. Egy csigaállványt építettünk a bejárat fölé. Segítségével elkezdtük a bejárat akna talpáról kitermelni a nemrég behullott (többnyire szerves) törmeléket. Csupán néhány tucat vödröt termeltünk ki, de már most sokkal biztonságosabb a következő részekbe való átbújás.

Résztvevők: Balogh Imre, Bereczky Attila Szilveszter, Borzsák Kamilla, Csorba János, Geller, Tibor, Hegedűs Norbert, Rántó András, Slezsák Gergő, Sűrű Péter, Tóth Nikolett.

2013. augusztus 16.

Összesítésben a 22. idén pedig a 4. alkalom, hogy csoportunk a Bányász-barlang kutatása miatt a Bükkbe érkezett.

A célja ennek a napnak, hogy beszereljék a Törpilla-aknat fixre, 10 mm átmérőjű, rozsdamentes alapsavarokkal. Ennek a fele sikerült is.

Résztvevők: Bereczky Attila Szilveszter, Hegedűs Norbert.

2013. szeptember 1.

E nap célja, hogy tényleg fixre legyen szerelve a Törpilla-akna alsó része is.

3. fotó: A Törpilla-akna talpán még át nem rendezett omladék (Ferenczy Gergely)

A barlang alsó pontjáig nem jutottak le a kutatók, de pár nittet azért sikerült jó helyre befúrni, és pár órás munkával több mázsányi mozgó követ távolítottak el a kötélpálya melletti falakról, hogy elkezdjék ezen szakasz veszélytelenítését.

Résztvevők: Bereczky Attila Szilveszter, Sűrű Péter.

2013. szeptember 8.

Célok:

1. A Törpilla-akna végleges beszerelése.
2. A BNPI Barlangtani Szakreferensének, Ferenczy Gergelynek bemutatni az új feltárt részeket, többek között azért, hogy ki tudja jelölni a leendő barlangajtó legoptimálisabb helyét a barlangon belül.

Ezen célok sikeresen végrehajtottak.

Ferenczy Gergely ezen a napon szén-dioxid méréseket is végzett a barlangban. (Mellékletben csatolom a mérés jegyzőkönyvét). Figyelemre méltóak az adatok, mivel néhány helyen 1,9 %-os szén-dioxid tartalmat is mért. Ez érzékenyebb embereknél már rossz hatással lehet a közérzetre és a mozgásra. Fáradékonyabbak lehetnek, légszomj léphet fel.

Résztvevők: Báthori Károly, Bereczky Attila, Ferenczy Gergely.

2013. október 4-6.

Augusztus eleje óta furdalt bennünket a kíváncsiság, hogy vajon milyen mély lehet most a barlangunk. Hogy kíváncsiságunkat kielégítsük e hétvégén fölmentünk és egy 10 órás műszak alatt sikerült a pontos mélységét megállapítanunk: 223,72 m.

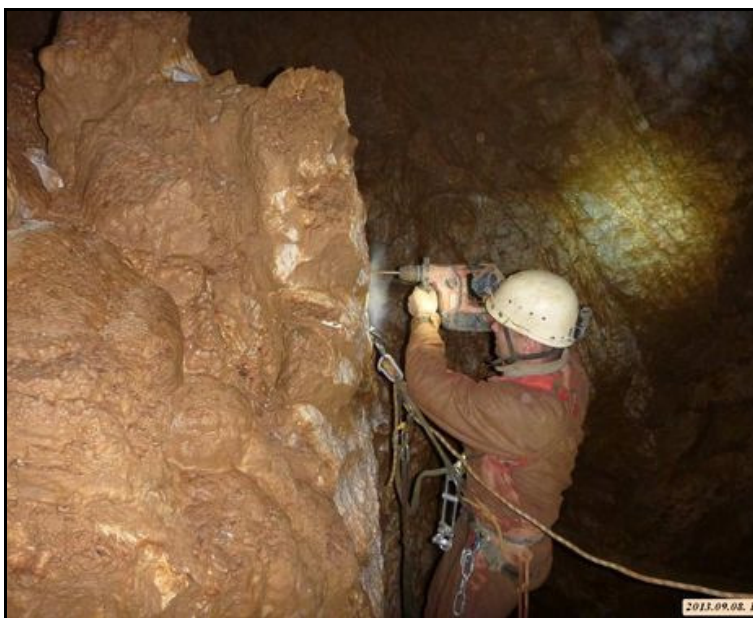
A mérést pontosan kalibrált DistoX-el végeztük három oda és három visszaméréssel.

Részvevők: Borzsák Kamilla, Fekete Zsombor, Rántó András, Sűrű Péter

2013. október 28-november 3.

Remek hangulatban, hozzávetőlegesen súrlódásmentesen telt az egy hét, melyet a Bányász-barlangban töltöttünk. Sikerült némileg kényelmesebbé tenni a Vasas-tárót, mellyel hat műszak foglalkozott összesen. Ennek ellenére még ma is az egyik legnehezebb kiszállása a barlangnak, ettől függetlenül ezt a tárót befejezettnek minősítettük.

Három műszak foglalkozott a Törpilla-akna talpán felboltozódott, a

4. fotó: Beszerelés közben (Ferenczy Gergely)

továbbhaladást igencsak veszélyeztető omladék áthelyezésével. (Ennek tömegét olyan 8 tonnára becsülöm). Sajnos igencsak hullott belőle a végponti aknácskába, melyet az utolsó műszak végén sikerült elkezdni kitakarítani. Még egy ilyen műszakot kellett ott eltöltenünk és biztosan hozzáfértünk (biztonságosabban!) a végpontot jelentő szálkő-szűkülethez.

Beraktunk egy kb. 2,5 méter hosszú, tűzi horganyzott létrát a Cseppköves-terembe, mellyel észlelhetően megkönnyítettük a felmászást. Rozsdamentes alapcsavarokkal rögzítettük a falhoz valamint magát a létrát is rozsdamentes csavarokkal szereltük össze.

Egész héten úgy jártunk a Törpilla-aknába, hogy kijövetelkor kisereltük a köteleinket és közben veszélytelenítettünk majd ugyanezt lefelé is megtettük beszerelés közben. Ezt nagyjából a tábor végéig összesen 10-szer tettük meg.

A barlang térképéhez tartozó, főbb poligonpontok 80 %-ára rákerült, annak sorszáma illetve a hozzátartozó mélységadat egész méterre kerekítve egy rozsdamentes plakett formájában.

Hétfői nap Slíz György és még két társa (Dóri és Farkas) a Törpilla-aknát fotózta. Képeiken jól látszanak, annak szelvényei (**címlapfotó**).

Megmértük, hogy az egyik segítőnktől, Lengyel Janótól kapott 160 m-nyi hosszabbítóval (5x2,5 mm²) a BOSCH márkájú, 800 W-os fúrókalapácsunkat üzemeltetve sem esik 213 V alá a hálózatunk feszültsége! Így a kábelt beszerelve a Törpilla-akna alján is képesek lennénk 230 V-os hálózatról vésni és fúrni.

Részvevő Kutatók (munkanapok száma): Borzsák Kamilla (5) Dárdai Balázs (1), Egri László (1), Fekete Zsombor (1), Geller Tibor (2), Gegely-Farmos Lilla (1), Hegedűs Norbert (1), Kun Botond (3), Lénárt Emese (1), Mersdorf Anna (1), Nagy Gergely Domonkos (3), Rántó András (7), Slezsák Gergő (2), Sűrű Péter (6), Szabó Emőke (3).

Összefoglalás

Idei legfontosabb eredményünk, hogy felfedeztük a Törpilla-aknát, amely két tagból áll és 80 méter mélységű. Roppant omladékos, pergős akna, de a járóútvonalat letisztítottuk a mozgó kövektől. A kötélpályáját 10 mm átmérőjű, rozsdamentes alapcsavarokkal szereltük be.

A Törpilla-aknába a Vasas-akna alsó részéből nyíló Vasas-táróból lehet beszállni, melyet járhatóvá tágítottunk. A táró hossza meghaladja a 10 métert!

A Törpilla-akna talpát biztonságosabbá tettük, azzal hogy átpakoltuk a továbbvezető járat fölött összeboltozódott köveket az akna másik oldalára. Ugyanezt a továbbvezető, ferde, kb. 8 méter mély kis akna talpán is megtettük.

A Cseppköves-terem veszélyes lemászásába egy tűzihorganyzott létrát szereltünk, így az már jóval kényelmesebb.

Nagyon pontos térképe készült el a barlangnak a Bejárat és a Vasas-akna alsó része között, melyet a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság rendelt meg az Alsódobszai Hernámenti Természetvédelmi Kulturális és Sport Egyesülettől. Az új részekben pontos sokszögvonalat mértünk fel.

A Bejárat-akna talpáról el kezdtük kitermelni a behullott törmelékét, melyet célunk teljesen kitakarítani.

Az év végén A BNPI jóvoltából egy ajtó került 110 méter mélységbe a Vasas-akna és a Hasadék-akna közötti Hasadék-táró közepére. Az ajtó legfőképpen a lenti omladékos (ezáltal életveszélyes) részekbe való behatolást hivatott megakadályozni.

A Bányász-barlang kutatása az elmúlt években 34 kutató 270 munkanapjába került. A név után a terepen töltött napok száma olvasható:

Rántó András:	59	Hegedűs László	5	Kovács Krisztina	2
Sűrű Péter	57	Rancz Áron	5	Nagy Balázs	2
Borzsák Kamilla	19	Csorba János	4	Rosales Mária	2
Bereczky Attila Sz.	15	Hunyor Bence	4	Bóta Gergő	1
Nagy Gergely D.	13	Dobai Ádám	3	Dárdai Balázs	1
Stavinovszky Viktor	13	Galán Mihály	3	Egri László	1
Geller Tibor	10	Kun Botond	3	Gergely Farnos Lilla	1
Hegedűs Norbert	10	Szabó Emőke	3	Horváth Ágnes	1
Tóth Nikolett	10	Bordás József	2	Lerch Ferenc	1
Slezsák Gergő	9	Fekete Zsombor	2	Lénárt Emese	1
Balogh Imre	5	Harangozó Edit	2	Mersdorf Panni	1

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm szépen, hogy Borzsák Kamilla, Tóth Nikolett és Sűrű Péter lektorálta ezen írásomat.

Melléklet

A Bányász-barlang légterének CO₂ tartalma 2013.09.08.

1. CO₂ mérés a barlangban

2013. 09.08.-án a végpontig (kb., 210 m mélység) jutottam; közben méréseket végeztem.
Bátori Károly, Bereczky Attila.

Műszer:

- Analox Aspida gázanalizátor
- Mérési pontosság: 1 térf. % fölött= 10%.
- Mérési eljárás: nem-diszperzív, infravörös gázabszorpció

Külszíni hőmérséklet: +25 fok C. Benti hőmérséklet: kb. 7 -5 fok körül (mérés nem történt).

Figyelem! 1 % CO₂ megfelel 10000 ppm-nek (g/t). A legmagasabb mért érték tehát 19000 ppm.

barlang név	Mélység (m)	Helyszín	Időpont	CO ₂ érték (%)	Megjegyzés, Közérzet
1.	30	1. akna alja	10.05	0,07	
2.	80	Nagy akna alja	10.21	0,8	
3.	100	Cseppköves-terem	10.38	1,21	
4.	125	Vasas-akna alja	10.48	1.35	
5.	150 ?	Traverz-akna	11.35	1,35	Fázás
6.	180 ?	Kőtaréjos-Tarajas-akna (Hugyos-akna) kőhíd	11.44	1.38	Fázás
7.	210 ?	Alsó akna alja, omladékon	12.16	1,39	Hidegérzet, lábfázás
8.	130	Vasas-akna alján a kuszoda, szűkület	13.30	1,9	A szűkületben erős légszomjam volt, nem szűnő lihegés stb.

2013.09.19. Ferenczy Gergely Bükki NPI barlangtani szakreferens.